

'PINGUIN VAN HET NOORDEN' nu ook bij ons gevonden

Een opgezette reuzenalk in het Muséum National d'Histoire Naturelle, Parijs (© Bram Langeveld)

De reuzenalk slechts zelden in de Zuidelijke Noordzee vertoefde, en er hooguit een dwaalgast was. Daar kwam recent verandering in, toen Nederland op grote schaal zand uit de Noordzee ging opspuiten voor de aanleg van de uitbreiding van de haven van Rotterdam ('Maasvlakte II') en ten behoeve van een kustbeschermingsexperiment ('Zandmotor'). In beide gevallen kwam zand afkomstig uit diepere lagen van de zeebodem plots dagzomen. De verzameldrift en stilaan opgebouwde kennis bij tal van burgers deed de rest. Intussen zijn daar 125 botresten verzameld, goed voor 33.000 zoekuren. De verdienste van meer dan 30 citizen scientists die hun vondsten belangeloos aan onderzoekers beschikbaar stelden.

En in het najaar van 2021 was eindelijk ook België aan de beurt. Met twee strandvondsten van een opperarmbeen van deze vogel, kan nu ook de Belgische kust worden toegevoegd aan het leefgebied van de Reuzenalk, een mythische, door de mens naar de eeuwige jachtvelden verwezen vogel.

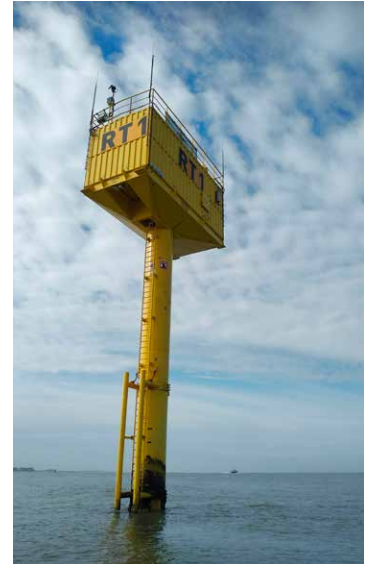
Jan Seys

Amateur-paleontoloog Sven Delandat vond op 9 november 2021 een opperarmbeen van een reuzenalk op het strand van Blankenberge-Zeebrugge (© Sven Delandat).

Elders in dit nummer komen tal van burgerwetenschapsinitiatieven aan bod. Acties waarbij de burger kan deelnemen aan wetenschappelijk onderzoek, en zo niet alleen zijn of haar eigen kennis vergroot, maar ook de wetenschap vooruithelpt. Een mooi voorbeeld van welke unieke resultaten de inbreng van burgers kan teweegbrengen is het verhaal van de Reuzenalk.

Deze 'pinguin van het noorden', zoals hij onterecht weleens genoemd wordt (de vogel behoort tot een andere familie dan de aan de Zuidpool levende pinguïns), is een 75cm grote, 5kg zware zeevogel die niet kon vliegen. Dat kwam hem duur te staan want in 1844 lieten verzamelaars hun oog vallen op het laatste paartje, broedend op een eilandje voor IJsland. Pittig detail: het mannetje van dat paartje bevindt zich nog steeds in de collecties van het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen in Brussel.

De soort is dus uitgestorven. Tot voor kort ging men ervan uit dat bij leven

© VLIZ

KUSTKIEKJES (Grote Rede 54)

Dit gele containerlab, in de volksmond ook wel 'het frietkot' genoemd, is een test- en demonstratieplatform, gelegen op zo'n vijfhonderd meter uit de haven van Oostende. Het kreeg de naam 'Blue Accelerator', omdat het bedrijven en kennisinstellingen toelaat om producten en technologieën in real-life offshore omstandigheden uit te proberen, en zo een enorme stimulans geeft aan innovatie in de maritieme ('blauwe') sector. De Blue Accelerator bevat heel wat hoog-technologische apparatuur, en er kan zowel in de lucht, op het wateroppervlak als onder water getest worden. Het is eigendom en wordt beheerd door de POM West-Vlaanderen.

Jan Seys

IN DE BRANDING

IN DE BRANDING

GROTE SCHELPELTDAG GROOT SUCCES

Op zaterdag 19 maart telden 750 burgers onder een stralende hemel meer dan 38.000 schelpen op Vlaamse stranden, met een top-5 sterk vergelijkbaar met vorig jaar. Nederland deed voor het eerst enthousiast mee en klopte af op bijna 22.000 geïdentificeerde schelpen, én met verrassende verschillen. Daarmee waren het Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ) en zijn partners (EOS wetenschap, Natuurpunt, Provincie West-Vlaanderen, Strandwerkgroep, Kustergoed en de tien kustgemeenten) al toe aan de vijfde editie van de Grote Schelpenteldag, een intussen gevestigd LifeWatch burgerwetenschapsinitiatief.

Beide landen samen registreerden 60 verschillende soorten, waarvan twee derde gemeenschappelijk. Tien percent van alle schelpen en aangetroffen soorten waren niet-inheems. Toch waren er ook merkwaardige verschillen. Vlaanderen zag de top-5 van de voorbije jaren bevestigd (nonnetje 37%, halfgeknotte strandschelp 22%, kokkel 18%, mossel 9% en Amerikaanse zwaardschede 5%). In Nederland waren vooral de 'strandschelpen' (*Spisula*) dominant, met 49% halfgeknotte strandschelp, 9% ovale strandschelp en

6% stevige strandschelp. Amerikaanse zwaardschede (9%) en de kokkel (8%) vervolledigen hier de top-5. Mogelijk houdt het grote aantal halfgeknotte strandschelpen op Nederlandse stranden verband met de net iets meer aan stroming en storm onderhevige kusten, condities ten gunste van deze schelp.

Een tweede verschil lijkt verband te houden met de nabijheid van het Schelde-estuarium. Dit mondingsgebied, net ten oosten van de Belgische kust, is slibrijker dan de meer zandige Zuid-Hollandse kust en de Vlaamse westkust, en huist nogal wat veenformaties in en op de zeebodem. De slibrijke omgeving is ideaal voor het nonnetje, de veenbanken als leefomgeving voor de Amerikaanse en de witte boormossel. Het nonnetje kwam bij de Nederlandse tellingen pas op de achtste plaats, met nauwelijks 2% van alle gevonden schelpen. Boormosselen kwamen er niet in de top-10, terwijl ze aan de Vlaamse oostkust samen 9% van alle schelpen uitmaken.

Jan Seys